

BE-A0514_108776_107520_DUT

Inventaris van het kerkarchief van Sint-
Kruis-Winkel, 1594-1797

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:.....	3
Raadpleging en gebruik.....	4
Voorwaarden voor de raadpleging.....	4
Voorwaarden voor de reproductie.....	4
Toegangen.....	4
Aanwijzingen voor het gebruik.....	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief.....	5
Archiefvormer.....	5
Naam.....	5
Geschiedenis.....	5
Kerk en parochie.....	5
Broederschappen.....	5
Armendis.....	5
Archief.....	6
Geschiedenis.....	6
Verwerving.....	6
Inhoud en structuur.....	7
Inhoud.....	7
Ordening.....	7
BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN.....	9
Van de kerkfabriek en parochie Sint-Kruis te Sint-Kruis-Winkel.....	9
I. Kerkarchief.....	9
A. Kerkfabriek.....	9
1. Boekhouding.....	9
1 - 67 Kerkrekeningen. 1594-1793.....	9
B. Broederschappen.....	13
1. Broederschap van O.-L.-Vrouw.....	13
78 - 86 Rekeningen. 1634-1793.....	13
2. Broederschap van het H. Kruis.....	14
89 - 131 Rekeningen. 1629-1667.....	14
C. Armenkamer.....	17
133 - 158 Armenrekeningen. 1600-1793.....	17
II. Supplement.....	19
173 - 175 Testamenten. 1729-1794.....	19
177 - 178 Authenticiteitsbewijs van een relik. 1722, 1776.....	20

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:
Kerk Sint-Kruis-Winkel

Periode:
1594-1797

Archiefbloknummer:
BE-A0514.470G

Omvang:

- Laatste bestanddeelnummer: 178.00
- Omvang geïndexiseerd: 1.20 m

Archiefbewaarplaats:
Rijksarchief te Gent

Archiefvormers:
Heilig-Kruisparochie te Sint-Kruis-Winkel, 12de eeuw - heden
Broederschap van het Heilig Kruis in de Heilig-Kruisparochie te Sint-Kruis-Winkel, 16de eeuw - eind 19de eeuw
Armentafel van Sint-Kruis-Winkel, 13de eeuw - 1796
Broederschap van Onze-Lieve-Vrouw in de Heilig-Kruisparochie te Sint-Kruis-Winkel, 17de - 18de eeuw

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

De stukken van de inventaris zijn ouder dan 100 jaar en zijn vrij raadpleegbaar.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefstukken gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

TOEGANGEN

Deze toegang is een bewerking van de oude inventaris: VAN BUYTEN L. en VERHELST J., *Archieven van Oostvlaamse Kerkfabrieken (Oud Regiem)*, (Rijksarchief te Gent, I), Brussel, 1968, p. 111-114.

AANWIJZINGEN VOOR HET GEBRUIK

Bestanddeelnummers uit deze inventaris dienen via het elektronisch archiefbeheerssysteem Archeion te worden aangevraagd onder het toegangsnummer 004/1 SKW. Bij het veld 'inventarisnummer' kan vervolgens het gewenste bestanddeelnummer uit de inventaris doorgegeven worden. Het bestanddeelnummer wordt links vóór elke archiefbeschrijving weergegeven.

Het verdient aanbeveling om het archief de eerste maal te citeren met zijn volledige naam. Nadien kan worden volstaan met een verkorte referentie.¹

1 Respectievelijk
volledig: RIJKSARCHIEF TE GENT, Kerkfabriek en parochie Sint-Kruis-Winkel te Sint-Kruis-Winkel, nr. [bestanddeelnummer]
verkort: RAG, KA Sint-Kruis-Winkel, nr. [bestanddeelnummer]

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Kerkfabriek en parochie Sint-Kruis-Winkel te Sint-Kruis-Winkel

GESCHIEDENIS

KERK EN PAROCHIE

De parochie Sint-Kruis-Winkel kwam vermoedelijk in de loop van de tweede helft van de 13de eeuw tot stand. Het is niet uitgesloten dat er vroeger delen van de parochie tot de parochies van Mendonk en Assenede behoorden. De parochie Sint-Kruis-Winkel ressorteerde vóór de oprichting van de nieuwe bisdommen in 1559 onder de dekenij van de Vier Ambachten van de dekenij van de Dom van het bisdom Utrecht. In 1559 kwam de parochie onder de dekenij Evergem van het bisdom Gent. De *patronus* of *collator* (d.i. het recht om de pastoor voor te stellen ter benoeming) was in handen van de heer van Izegem. De abdijen van Nieuwenbos en Bijloke waren er de voornaamste tiendenheffers. De parochiekerk was aanvankelijk toegewijd aan het Heilig Kruis en later aan O.-L.-Vrouw. ²Het gotische kerkgebouw dateert grotendeels uit de 15de eeuw. ³

BROEDERSCHAPPEN

Gilden of broederschappen waren verenigingen van leken die missen opdroegen, processies organiseerden of feesten inrichtten ter verering van een heilige. Aan het bestuur ervan stonden gildemeesters of *provisores*. ⁴De stichtingsdata van de broederschap van O.-L.-Vrouw en van de broederschap van het H. Kruis zijn niet gekend, de oudste stukken waarover we beschikken dateren uit respectievelijk 1634 en 1629.

ARMENDIS

Tafels van de Heilige Geest of armendissen werden vanaf de tweede helft van de 13de en begin van de 14de eeuw op parochiaal niveau georganiseerd. Ze

2 STOCKMAN L., Kerkelijk en parochiaal leven in het Meetjesland voor 1600, overdruk uit Appeltjes van het Meetjesland, 1982, 33, p. 6, 7, 16, 17, 20, 22, 78.

3 DEPOORTER K., MERTENS R. en DECAVELE J., Sint-Kruis-Winkel vroeger. Tentoonstelling georganiseerd door het Stadsbestuur ter gelegenheid van de plaatselijke kermis, 5-9 juni 1981, Gent, 1981, p. 12.

4 STOCKMAN L., Kerkelijk en parochiaal leven in het Meetjesland voor 1600, overdruk uit Appeltjes van het Meetjesland, 1982, 33, p. 46.

ondersteunden enkel de armen die tot de desbetreffende parochie behoorden en die een penning of loodje konden voorleggen.⁵ Het beheer van deze instellingen was in handen van de armen- of Heilige Geestmeesters, terwijl de controle werd uitgeoefend door de dorps- of stadsmagistraat. Bedelingen gebeurden aan huis, meestal in de vorm van levensmiddelen, kledij, brandstof of geld. De inkomsten van de Tafels waren vooral uit schenkingen afkomstig.⁶ De stichtingsdatum van de armentafel van Sint-Kruis-Winkel is niet gekend, de oudst bewaarde armrekening dateert uit 1600.

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

Het archiefbestand werd in vrij gunstige omstandigheden bewaard in de pastorie. Het archief werd echter noch geordend noch geïnventariseerd.⁷

VERWERVING

Ingevolge de Archiefwet van 24 juni 1955 (B.S. 12 augustus 1955) en het uitvoeringsbesluit van 12 december 1957 (B.S. 20 december 1957) werden er veel archieven overgebracht naar het Rijksarchief. Dr. Carlos Wyffels slaagde erin om tal van pastoors en voorzitters van kerkfabrieken te overtuigen om hun archieven over te brengen naar het Rijksarchief. Het kerkarchief van Sint-Kruis-Winkel daterend werd door de pastoor overgemaakt aan het Rijksarchief te Gent op 27 februari 1962.⁸ Het archief werd pas op 21 mei en 23 juli 1963 ingeschreven in het aanwinstenregister.⁹ In 2011 werden tot slot 13 stukken toegevoegd die samen met het moderne kerkarchief naar het Rijksarchief te Gent waren overgebracht.¹⁰

5 DE MECHELEER L., Armoede in de Late Middeleeuwen, in DE MECHELEER L., De armoede in onze gewesten van de Middeleeuwen tot nu, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1991, p. 29.

6 MARECHAL G., Armen- en ziekenzorg in de Zuidelijke Nederlanden (11de-14de eeuw), in Algemene Geschiedenis der Nederlanden, II, Haarlem, 1980, p. 254-280.

7 Rijksarchief te Gent, Inspectiedossier, nr. 2323.

8 Rijksarchief te Gent, Inspectiedossier, nr. 2323.

9 Rijksarchief te Gent, Aanwinstenregister, 1963/58, 1963/74.

10 Rijksarchief te Gent, Aanwinstenregister, 2011/23.

Inhoud en structuur

INHOUD

Het archief bevat voornamelijk stukken betreffende de boekhouding en het beheer van de goederen van de kerkfabriek, de broederschappen en de armendis. De stukken dateren uit de periode vanaf de 16de eeuw tot in de 18de eeuw. De rekeningenreeksen zijn het meest volledig bewaard gebleven.

ORDENING

Onderstaand archiefschema werd opgesteld door L. Van Buyten en J. Verhelst voor de ordening van kerkarchieven. Voor het archief van Sint-Kruis-Winkel werd dit schema aangepast. De stukken van de kerkfabriek, de armentafel en de broederschappen werden ondergebracht bij *II. Kerkarchief*. Onderdeel *I. Parochieregisters* werd weggelaten omdat deze registers niet in de inventaris werden opgenomen. Voor het derde onderdeel, *III. Documenten betreffende die kerk in andere fondsen*, verwijzen we naar *V.B. Documenten met een verwante inhoud*.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

VAN DE KERKFABRIEK EN PAROCHIE SINT-KRUIS TE SINT-KRUIS-WINKEL

I. KERKARCHIEF

A. KERKFABRIEK

1. BOEKHOUDING

1	1 - 67 Kerkrekeningen. 1594-1793. 1594.	1 katern
2	1607-1608.	1 katern
3	1615-1617.	1 katern
4	1617-1619.	1 katern
5	1626-1628.	1 katern
6	1629.	1 katern
7	1639-1640.	1 katern
8	1641-1643.	1 katern
9	1646-1648.	1 katern
10	1648-1650.	1 katern
11	1650-1652.	1 katern
12	1653-1657.	1 katern

1 katern

13 1658-1661.

1 katern

14 1662-1667.

1 katern

15 1668-1669.

1 katern

16 1673-1675.

1 katern

17 1675-1678.

1 katern

18 1683.

1 katern

19 1683-1685.

1 katern

20 1685-1687.

1 katern

21 1689-1691.

1 katern

22 1691-1693.

1 katern

23 1693-1695.

1 katern

24 1695-1697.

1 katern

25 1697-1698.

1 katern

26 1699-1701.

1 katern

27 1701-1703.

1 katern

28 1703-1705.

1 katern

29	1707-1709.	1 katern
30	1711-1713.	1 katern
31	1713-1715.	1 katern
32	1715-1717.	1 katern
33	1717-1719.	1 katern
34	1719-1721.	1 katern
35	1721-1723.	1 katern
36	1723-1725.	1 katern
37	1725-1727.	1 katern
38	1727-1729.	1 katern
39	1729-1731.	1 katern
40	1731-1733.	1 katern
41	1733-1735.	1 katern
42	1735-1737.	1 katern
43	1737-1739.	1 katern
44	1739-1741.	1 katern

45	1741-1743.	1 katern
46	1743-1745.	1 katern
47	1745-1747.	1 katern
48	1749-1750.	1 katern
49	1751-1753.	1 katern
50	1753-1755.	1 katern
51	1755-1757.	1 katern
52	1757-1759.	1 katern
53	1761-1763.	1 katern
54	1763-1765.	1 katern
55	1767-1769.	1 katern
56	1769-1771.	1 katern
57	1771-1773.	1 katern
58	1773-1775.	1 katern
59	1775-1777.	1 katern
60	1777-1779.	1 katern
61	1779-1781.	

		1 katern
62	1781-1783.	1 katern
63	1783-1787.	1 katern
65	1787-1789.	1 katern
66	1789-1791.	1 katern
67	1791-1793.	1 katern

B. BROEDERSCHAPPEN

1. BROEDERSCHAP VAN O.-L.-VROUW

78	78 - 86 Rekeningen. 1634-1793. 1634-1650.	1 pak
79	1653-1675.	1 pak
80	1676-1685.	1 pak
81	1691-1701.	1 pak
82	1701-1711.	1 pak
83	1711-1731.	1 pak
84	1731-1749.	1 pak
85	1749-1771.	1 pak
86	1771-1793.	1 pak

		1 pak
87	O.-L.-Vrouwaltaar. 1661-1706.	1 pak
88	<i>2. BROEDERSCHAP VAN HET H. KRUIS</i> Inventaris van goederen, inkomsten en lasten opgemaakt ingevolge het edict. 1786.	1 katern
89	89 - 131 Rekeningen. 1629-1667. 1629-1667.	1 pak
90	1668-1686.	1 pak
91	1687-1715.	1 pak
91 /BIS	1703-1704.	1 katern
92	1715-1717.	1 katern
93	1717-1719.	1 katern
94	1719-1721.	1 katern
95	1721-1723.	1 katern
96	1723-1725.	1 katern
97	1725-1727.	1 katern
98	1727-1729.	1 katern
99	1729-1731.	1 katern

100	1731-1733.	1 katern
101	1732-1734.	1 katern
102	1733-1735.	1 katern
103	1735-1737.	1 katern
104	1737-1739.	1 katern
105	1739-1741.	1 katern
106	1741-1743.	1 katern
107	1743-1745.	1 katern
108	1745-1747.	1 katern
109	1747-1749.	1 katern
110	1749-1751.	1 katern
111	1751-1753.	1 katern
112	1753-1755.	1 katern
113	1755-1757.	1 katern
114	1757-1759.	1 katern
115	1759-1761.	1 katern

116	1761-1763.	1 katern
117	1763-1765.	1 katern
118	1765-1767.	1 katern
119	1767-1769.	1 katern
120	1769-1771.	1 katern
121	1771-1773.	1 katern
122	1773-1775.	1 katern
123	1775-1777.	1 katern
124	1777-1779.	1 katern
125	1779-1781.	1 katern
126	1781-1783.	1 katern
127	1783-1785.	1 katern
128	1785-1787.	1 katern
129	1787-1789.	1 katern
130	1789-1791.	1 katern
131	1791-1793.	1 katern
132	H. Kruisaltaar, losse stukken. 1681-1749.	

1 pak

C. ARMENKAMER

133	133 - 158 ARMENREKENINGEN. 1600-1793. 1600-1601.	1 katern
134	1614-1615.	1 katern
135	1621-1622.	1 katern
136	1634-1638.	1 katern
137	1641-1643.	1 katern
138	1646-1648.	1 katern
139	1649-1650.	1 katern
140	1650-1652.	1 katern
141	1653-1657.	1 katern
142	1662-1667.	1 katern
143	1668-1669.	1 katern
144	1670-1672.	1 katern
145	1673-1675.	1 katern
146	1676-1678.	1 katern

147	1679-1681.	1 katern
148	1682-1684.	1 katern
149	1685-1686.	1 katern
150	1687-1688.	1 katern
151	1693-1694.	1 katern
152	1697-1698.	1 katern
153	1701-1702.	1 katern
154	1703-1704.	1 katern
155	1707-1709.	1 katern
156	1713-1714.	1 katern
157	1789-1791.	1 katern
158	1791-1793.	1 katern
159	Rekeningen, lossen stukken. 1683-1715.	1 pak
160	Graanleveringen. 1698-1699, 1727-1729.	1 pak
161	Verkopen, cessie van goed. 1666-1707.	1 pak
162	Pachten, renten. 1663-1750.	1 pak
163	Schuldbrief. 1659.	

-
		1 stuk
164	Kwitanties. 1675-1723.	1 pak
165	Diverse stukken. 1683-1769.	1 pak
	<i>II. SUPPLEMENT</i>	
166	Briefwisseling en bestek voor de bouw van het dak van de kerk, mee gefinancierd door de Bijloke van Gent, als tiendehouder. 1745.	1 omslag
167	Rekeningen voor werken aan de kerk. 1745-1747.	1 lias
168	Kerkrekening. 1765.	1 stuk
169	Overeenkomst met Philippus Nijs, beeldhouwer, voor de bouw van een altaar, zuidzijde. 1767.	1 stuk
170	Goedkeuring van verkoop van bomen voor de bouw van een sacristie. 1769.	1 stuk
171	Overeenkomst met een meester-schrijnwerker (Egidius De Cauter of Judocus de Cauwer) om een altaar te maken voor het H. Kruis. 1774.	1 stuk
172	Kerkrekeningen. 1784-1785.	1 stuk
173	173 - 175 TESTAMENTEN. 1729-1794. 1729, 1755.	1 omslag
174	Pieter Steltius. 1736.	2 stukken
175	Livina Ongenae, echtgenote van Lieve Van Hoecke. 1794.	1 stuk
176	Aflaatbrief voor de leden van confraterniteit van het Heilig Kruis.	

1710.

1 stuk

177 177 - 178 AUTHENTICITEITSBEWIJS VAN EEN RELIEK. 1722, 1776.
Van O.-L.-Vrouw. 1722.

1 stuk

178 Van het Heilig Kruis. 1776.

1 stuk